

240/1-2

98

a hírből

a hírből

XXX. évfolyam.

153. szám.

Kedd, 1898. július 5.

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egész évre 10 1/2 — kr.
Félre 5 " 50 "
Hegyedévre 2 " 10 "
Egy órára 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: KOHÁNYI GYULA
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ

Hirdetési díj:

Negy hasabos petit sorért 5 kr. Nagyobb társadalmi s többeszer hirdetések áru szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg díj minden külön bejegyzésért 20 kr.

Szomorú helyzet.

Magyarország közéletére a bizonytalanság nyomasztó köde nehezedik. Bármerre nézzünk, mindenütt a vigasztalan helyzet kétségbeesítően reménytelen kilátásai sötétítik el a szemhatár képét s a megdöbbentő jelenségek szomorúan gazdag sorozatában nincs egyetlen pont, mely a vigasz kilátásait nyitná meg előttünk.

Gazdasági életünk bajairól jobb nem beszélünk. A magyar gazda élete évek óta nem egyéb, mint a létért folytatott legkeserveesebb küzdelem valóságos Kalváriája, melyen egymás hulláján át hurczolják súlyos keresztjeiket a legszerencsétlenebb existenciák.

Ennek az évek kilátásai nyújtottak még némi reményt arra, hogy az ugyszólván állandóvá vált krízis eseményei reducáltnak. Ám a sors egész vidékek existenciáját megtámadó súlyos csapásai alatt ez a csekély reménység hamar elhalványodott. Azok a katastrófális események, a melyeket a sajtó szomorun kötelességéből kifolyóan nekünk is regisztrálnunk kellett a napokban, az ország több részének népe előtt nyilvánvalóvá teszik a szomorú igazságot, hogy a mivel pótolni vélték az előbbi évek súlyos veszteségeit; az ideai termés nem övék többet. Előlük a jég aratta le azt.

És ugyanakkor, mikor az évek óta pusztító gazdasági válság redukálásának kilátásai ekképen sorvadoznak el, a magyar puota bizottság feladja korábban nagy ostentációval hangoztatott elvi álláspontját és a quota-emelés kilátásba helyezésével ad tápot azoknak az osztrák követeléseknek, a melyek a sors csapásoknál is súlyosabban döngöttek Magyarországon közgazdasági létének az alapját.

Vajjon csodálkozhatunk-e aztán azon, ha a gazdaságilag fenyegető bomlásnak ezzel a szomorú proceszusával párhuzamosan megnyílik sötét szemünk előtt a politikai és társadalmi veszedelmek sanctio perspectivája is?

Hisz' mi sem természetesebb, mintha mindaz, a mi Magyarország fennállásában és erejében akadályát látja terveinek, — ujult erőre kap, a mint egyes pontokon a sikerrel való behatolás reményét nyitja meg előtte a paperismusból jelentkező erőtelenség ellenállási képességünket csökkentő állapota.

Igy a panszlavizmus régóta nem jelenkező agitációja is észre venni látszik azt a repedést, melyet közéletünk testén az általános elszegényedés kimerültsége nyitott. Prágában olyan nyilatkozatok hangzottak el, a melyek valóságos Hurbán, Gay Lajos, Stur Hodzsés idejére emlékeztetik a magyar nemzetet.

S míg Ausztriában a magyar ál-

lam egységét a legkomolyabban támadó iránzat ekként nyilatkozik, addig zárt ellenállási erejét kompolistikus irányzatok, felekezeti tendenciák, világpolgárius felfogások zsibbasztják meg.

Ám Bánffy Dezső br. érzi magában a herculesi erőt, melylyel leküzdí mind-ezeket a veszedelmeket. Annyira érzi, hogy mint felesleges cöllönköt ellöki magától a törvényhozás ellenőrzését. Valami sok nehézséget ugyan eddig sem csinált ez a testület. Tette mindazt, a mivel alkotójának tartozott. Engedelmes volt és szófogadó. De úgy látszik, hogy a Szolnok-Dobokában tett tapasztalatok eredményében alkotott alkotmányjogi teoriával ellentétben áll a törvényhozási lábatlankodásának a lehetősége is. Félre kell hát tolni az utóból azt a nemes testületet, a melyben a millenaris választások dicső eredménye dacára még mindig akathat husz képviselő, a ki egy házszabályszerű indítványnyal megzavarhatja a tervbe vett munka előfeltételét képező csendességét. Egyszerűen ki kell zárni ennek még a lehetőségét is. Arra való a királyi kézirat és netán támadható alkotmányjogi aggodalmak elhallgattatására Berzeviczy Albert erélyénél mi sem alkalmasabb.

Az eszközök tehát mind meg vannak arra, hogy mikor a legtöbb körültekintést, legnagyobb bölcsességet és legodaadóbb hazafiságot feltételező fel-

A képtárban.

— A Debreczen eredeti tárczája. —
Álmodozva merengek el
A sok közt egy Krisztusképen
S megkérdezem hívő lelkeim:
— Ilyen volt-e, ilyen éppen?

Igy viharzott arezára föl
A fájdalom zivatarára?
— E képen az istennek
Nincs egy kiesiny fényugara!

Szenved, mint a bűnös szokott...
Verejték van szent homlokán.
Ó, én tudom: nem ilyen volt
A Megváltó a G Igo hán!

Művészársak a Messiást
Igy festeni merő vétek!
Az Istent a keresztfára —
Dicsőülve fessétek meg!

Budapesten, 1898. jul 4.

Kovácsi Kálmán.

Egy kép története.

— Hollandból —

A Debreczen számára fordította
ifj. Tóth László.

Vander Velde Adrian, a híres holland festő, esetével már fiatal korában szép hírnévre tett szert.

Az 1663. év első estéjén a tengerparton sétálva, egy ritkaságszerű hölgygel találkozott.

E hölgy Vander Wenn gazdag kereskedő leánya volt.

A gazdag kereskedő szonvedélyes barátja volt a művészeteknek, igen nagyrabecsülte a festészetet s a legjelesebb festők műveivel volt tele a képtár. Házában mindig szívesen látott vendégek voltak a művészek s így nemsokára Vander Velde is, a ki magát egy barátjával mutatta be a kereskedő családjának.

Az ifju művész csinos, művelt s kellemes társalgású lévén, megnyerte Vilma szívét s anyja is szívesen látta házukban; a mi az öreg urat illeti, nehezen remélték beleegyezését, mivel tudták róla, hogy gazdag ferjet óhajt leánya számára.

Végre mégis bátorságot vett az anya s tudatta férjével, hogy a művész szereti Vilma s hogy az is viszonyszereti a művészt.

— Ám legyen — szól az atya — maga elé hivatván a szerelmes párt — megáldom frigyeteiket, de csak egy föltétel alatt. Barátom — szól az ifju művészhez fordulva — ön ismeri Lingelbach jeles festményét, mely II. Károly angol királynak Schveneginből való elutazását ábrázolja. — Én régóta szeretném birni ezen művészi remeket, melyet azonban tulajdonosa semmi áron sem akar eladni. Ha leányomat igazán szereti ön, készítsen egy olyan képet, amely szebb legyen, mint a Lin-

gelbach remeke. Ha a schvenegini párt jól lefestette, képét képtárámba Rubens és Schneyder remekei közé függeszthetem, leányom öné lesz.

Va der Velde Schveneginbe sietett s alkalmas helyet szemelt ki a parton s hogy szelben is dolgozassék, fabódát is építtetett.

Vander Wen mindennap meglátogatta a leányával együtt. Egy délután bámulva látták, hogy egy halászköböl és halászokból álló csapat fenyegetőleg veszi körül az ifju művész bódéját.

Egy pénzsomjas halász tíz forintot kért Vander Keldetől s midőn ez vonakodott kérését teljesíteni, azzal fenyegette, hogy fölingerli ellene a babonáshitű népet, azt mondván, hogy ő hozza az egy idő óta dühöngő szeleket.

A festő mind a mellett sem teljesítette a halász kérését, mire ez fellázította társait s a fenyegető csoport azzal ijesztgette a művészt, hogy, mint a fergegek okozóját, a tengerbe dobja.

Vander Velde erre késznek nyilatkozott 10 frtot adni a halásznak, aki a bajt okozta; de ez most már kétszer annyit kért s csak mikor már megkapta a 20 frtot, akkor boesáította el a csoportot.

Erre a művész tovább folytatta a festést, de egy este nagy fergeg támadván, a habok bódéjaig csaptak fel; mindamellett se távozott el abból s ime egy heves szelroham

adatok várnak megoldásra, Magyarország Deés kormányzágában kipróbált status bölcae előkészítse a — császári jubileumot. Ennek sikere képezi reánk nézve a legnagyobb érdeket!

Dr.

Az ország tanárai Debreczenben.

Az orsz. középiskolai tanáregyesület XXXII. közgyűlése.

Debreczen, jul. 5.

Gyönyörűen folyt le az orsz. középiskolai tanáregyesület közgyűlésének első napja, hanem azért még sem maradhattott disszonáns hang nélkül. Szinte faj, hogy nem térhetünk napirendre felette, azonban olyan helyről jött, mely egyenesen kihívja a kritikát.

Géresi Kálmán tanker. főigazgató és a közokt. miniszter eevében a többek közt a következőt mondta szó szerint:

„... Én azt hiszem, hogy a mai gyűlésnek egyik legszebb teendője — gyanant mondhatom — és ezt vagyok bátor figyelemköbe ajánlani, — hogy ezen közgyűlésnek feladata a közoktatási kormányzat hivatalos politikáját nem társadalmi téren, társadalmi eszközökkel folytatni.”

E szerint tehát a tanáregyesület a közoktatási kormány gőpezetének csak egyik eszköze volna, nem pedig vele egyenrangú, tehát kezdeményezésre jogosult s a hivatalos politika követésére egyáltalán nem kötelezett tényező. Lehet, hogy nyelvbottlás volt — bár ezt egy Géresi Kálmánról nem tétellezzük fel — mert a kormányparti lapársunk ezt a passzust elhagyta, mikor a beszédet közölte s az egyesület tagjainak jó izlésére mutat, hogy nem folytattak ezt a hangot tovább a tegnapi gyűlésen; minékünk azonban ez ellen a felfogás ellen tiltakozni kötelességünk.

Tudósításunk a következő:

elragad a bődét s a festő azzal együtt a tengerbe zuhant.

Azonban volt annyi lélekjelenléte, hogy kezébe kapta azt a képet, a melytől Vilma bírása függött s a melyet most feje fölött tartott.

Több perezig küzdött már a szabókkal,* midőn meglátta azt a halászt, a ki nek 20 frtot adott.

— Ments meg! — kiáltott a művész.

— Igen, ha adsz száz forintot! — felelt a halász.

Andrián most megfeszítette minden erejét, hogy megmenekülhessen a veszélytől; de átlátva, hogy minden iparkodása hiábavató, 50 forintot ígért.

— Százat! egy fillér hiánya nélkül százat! — válaszolt rá a halász, tüzet verve, rágyujtott.

A művész már elveszté minden erejét s alig bírta feltartani a kezét, melyben a drága kép volt.

— Igen, menta meg és száz forintot kapsz! kiáltott kétségbeesetten, mire a halász megmentette.

Felholtan ért a parthoz, de meg volt mentve a drága kép, a melyet Vander Wenn méltónak tartott arról, hogy Rubens és Schneyder remekei közt függjön, Vilma a művész neje lett.

Az öreg Vander Wenn még tizenöt évig gyönyörködött veje remekművében s halála után festőjére szállt, majd később a hazagái muzeumba került, ahol most is a legszebb festmények közé tartozik.

* Hasonló jelenet történt Camoensel, a világhírű portugál költővel is. Fordította.

Első nap.

Lapunk tegnapi számában igyekeztünk annak a nagyszabású ünnepélyességnek, amely az orsz. középisk. tanáregyesület most XXXII. közgyűlésének megnyitása alkalmából az ös. kollegium dísztermében lezajlott. Azonban a rendelkezésünkre álló csekély tér, különösen az utolsó pillanatok gyors munkája meggátolt bennünket abban, hogy minden tekintetben alapos és kifogástalan tudósítást nyújthassunk, sőt egy helyen a legnagyobb mérvű zavar keletkezett azáltal, hogy gr. Dégenfeld József főispán és Géresi Kálmán kir. tankerületi főigazgató beszédeit a saját ördöge összeolvasztotta az elsőnek ezime alatt. Szóigálatot véltünk tehát tenni a t. olvasóinknak, midőn úgy a Kiss Áron beszédét, melyet egyáltalán nem, mint a fenti összeolvasztott két beszédét újból beadjuk.

Kiss Áron ev. ref. püspök beszéde.

Tisztelt Országos Tanáregyesület!

Hazafiai örömmel üdvözöljük az országos tanáregyesületet — itt e város kebelén annak az ev. ref. egyházak képviselőiben, mely e nemes szabad nevelésnek most is 47000 lélekkel a zömét képezi, hajdan egész mennyiséget alkotott, annak a népek képviselőiben, mely a mohácsi vész óta központját képezte a magyarságnak s annak kulturáját puritán kebelén melengette és eltette. It e helyen, ahol az erdélyi fejedelmek nemzeti védnöksége alatt s után e mostani várn gyszegről a tudomány zászlója egész hazánk előtt lobogott mindaddig, míg a haza egyetemes ébredése, a magyar tud. akademiát létre hozá, hogy annak áldó egyetemes fénye e hazára a tudományok világát árasssa. Ugy kellett lennie s úgy történt, hogy a haza valódi központján támadt azon áldásteljes fénynek emelkednie s nekünk alább maradnunk kellett. De bár alább maradtunk, el nem maradtunk. Most is az ev. ref. egyház kebelében több mint 50 mécesét táplálja éltető olajával, az elemi ismereteknek, melyeket 40 derék tanító s 10 jeles tanítónő élesztget, több mint 4000 gyermek nevelésére, boldogítására.

Es e főiskola, melyet a tiszántúli ev. ref. egyházkerület, Debreczen sz. kir. város és a debreczeni ev. ref. egyház táplál, ez a hajdan „eceleberrimum“-nak nevezett „collegium“, hol a Pallas lakott zöldes táboraival, ma is az általános műveltségnek szerény dícsékvésre méltó tényezője, hol a tudományt mivelő 50 tanárral, 226 jogászt, 160 hittanszaki és tanítóképzőifjut, 760 főgimnáziumi tanulót oktat s így az egyetemek után első képeségű tanintézet.

Es ez árus népek, a debreczeni reformált egyháznak vagyunk mi itt képviselői, kik karöltve, r. kath., ág. ev. és Mózes vslásu társainkkal, szerény öntudattal mutatják fel, mit alkotott és mit tartott fel a republica esupa élő hazafiakból alkotott falai között, kifuzette a török, tatár, német elleneinek minden követelését, megmenté életét önszabad kormányzatát s ma már 670 hold belső telkén, 17□ mértföldnyi határán mutatja fel az ipar, takarékoság, kultúra és tudomány gyümölcseit.

Tisztelt Országos Tanáregyesület! az Isten hozta Önöket! E nép, melyet képviselünk, tudja méltányolni, becsülni az Önök nemes vállalatát. Örül lelkéből, hogy itt láthatja, hallhatja önöket, hallhatja tanácskozásait, mert minden lépésök, melyet tesznek, hiszi, tudja, hogy a magyar haza javára, dícsőségére szolgál. Ezért örömmel nyitja meg kapuit ezen önvéréből alkotott s fentartott intézetnek önök előtt s várja, hogy komoly dolgaik végeztével, megszenteljék igyekezetök s munkáik sikere eddig terjedő bizonyosságát. Isten hozta közénk a tisztelt Országos Tanáregyesületet!

Gr. Dégenfeld József főispán beszéde.

Igen t. középiskolai tanáregyesület!

A világi és a polgári hatóság nevében én is a legnagyobb örömmel üdvözölöm az orsz. középiskolai tanáregyesületet itt ez ös magyar város falai között. Az ország bármely városára nézve igen nagy jelentőséggel bír

ar, ha ezen orsz. egyesület közgyűlése megtartása helyéül kiszemeli, de kétszeres jelentőséggel bír ez a mi városunkra nézve, amely városnak fejlődése oly igen szoros összefüggésben van hazánk egyik legnagyobb tanintézetének a debreczeni főiskolának fejlődésével. Azonban kívánatos, hogy ez az országos középisk. tanáregyesület a maga elébe tűzött nagyfotosságu feladatokat itt a mi körünkben a mi városunkban a legnagyobb szerencsével oldassák meg. Kívánom, hogy ezen egyesület tagjai egyenként és általában véve oly otthonosan érezzék magukat falaiok között, mint annak szívesen látott vendégei a kik itt vannak.

Géresi Kálmán kir. tanker. főigazgató beszéde.

Hivatalos megbízást nyertem Dr. Wlassics Gyula ur ó nagyméltóságától, magyar közokt. minisztertől, hogy ezen debreczeni tanáregyesületi országos közgyűlés alkalmával ezen tisztelt tanáregyesület tagjait melegen üdvözöljem. Szerencsesnek érzem magamat, hogy ezen megbízatásnak eleget tehetek és ezen meleg üdvözlötet az igen tisztelt elnök urnak átadhatom. Az ilyen közgyűléseknek a folyó ügyeken kívül vagy azon ügyeken kívül, amelyek általában a programmban, befooglalva vannak még más magasabb céljai is, szükséges, hogy legyenek. Egyik igen természetes célja és haszna az, hogy a tömegnek a számnak erkölcsi erejével mondani valót, kívánságait nagyobb erkölcsi nyomatékkal sürgethessék és nyilváníthatja. A másik előnye az ily gyűléseknek az, hogy azt az ügyet, a melyet képviselnek, társadalmi téren is különböző helyeken tartott vándorgyűléseik alkalmával, terjesztik, terjeszthetik. Jelen esetben is a középiskolai tanáregyesület felhívja a társadalom figyelmét a középiskolai tanítás fontosságára. Azt hiszem, hogy a közokt. miniszter ur intencziói szerint szölok, a midőn még egyetlenegy említek fel az igen tisztelt tanáregyesületi közgyűlés és tisztelt közönség előtt. Mindnyaján méltóztatnak tudni azt, hogy a közoktatásügyi politikának a legutolsó években kidomborodó egyik főcélja az, hogy a tanítás ügyének országos munkásaival a felekezeti tanítás ügy munkáit, a magyar közművelődés egyenrangú tényezőivé tegye (Éljenzés) Mind az a segély az s jó indulatu segedelem, amelyet e tekintetben a felekezeti iskolák kapnak, ide irányul. Én azt hiszem, hogy a mai gyűlésnek egyik legszebb teendője gyanant mondhatom — és ezt vagyok bátor figyelemköbe ajánlani — hogy ezen közgyűlésnek feladata a közoktatásügyi kormányzat hivatalos politikáját nem társadalmi téren, társadalmi eszközökkel folytatni. Mélyen t. közgyűlés! Mindezen utóbbi teendők befejezésére általában s ezen közgyűlés alkalmával is a magyar középiskolai tanítás ügyének előbb vitelére egészséges erőt kívánunk önöknek. (Élenk éljenzés.)

Üdvözlő távirat a miniszterhez.

A tegnapi gyűlés alkalmából mintegy válaszul a miniszternek arra a levelére melyben a közgyűlésre történt meghívását megköszönni és képviselőlével Géresi Kálmán kir. tankerületi főigazgatót bizza meg a választmányi ülés határozatából a következő táviratot küldötték:

Nagyméltóságú Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter Urnak,

Budapesten,

Az országos Középiskolai tanáregyesület nek Debreczenben ülésező XXXII. évi közgyűlése egyhangú lelkesedéssel küldi Nagyságodnak mély tiszteletét s megragadja az alkalmat, hogy Nagyméltóságod irbat ezuttal is kifejezze őszinte ragaszkodását és hálás érzelmeit.

A Csoknainai szobor előtt.

Az orsz. középiskolai tanáregyesület tegnapi közgyűlésén — mint már röviden említettük — a hazafiai és irodalmi kegyelet adóját a tárgyalás felbeszakításával róttá le Csoknainai Vitéz Mihálynak az emlékkertben felái-

litott I z s ó Miklós mintáta remek ére-
szobra előtt remek fehérszalagos babérkoszo-
rut helyezvén el a szobor talpzatára, melyet
Dr. Beöthy Zsolt elnök remek beszéddel kísért
s amely teljes díszében mutatta a Beöthy
Zsolt irodalomtörténeti és esztétikai tudását,
két fő jellemvonását emelte ki. Csokonai nagy
életkedvét és nagy hazafiságát.

Géresi Kálmán beszéde.

A remek beszédre a Csokonai-kör nevé-
ben G é r e s i Kálmán alelnök a következő
szavakkal válaszolt:

Mélyen tisztelt középiskolai Tanáregyesület!
Tisztelt közgyűlés!

Lehetetlen a Csokonai kör nevében,
mint annak egyik elnöke, s a mely evvel
kapcsolatban áll Debreczen városának nevé-
ben köszönetet ne mondjak azon figyelemért,
megemlékezésért és szeretetért, a melyet ta-
núsítottak, midőn a Csokonai szobrot meg-
koszorúzzak. De nemcsak figyelem, nemcsak
szeretet volt az, hanem legyen szabad ezt
nekem kettős fénynek neveznem, egyik fény a
Csokonaié, a másik fény a Beöthy Zsolté.
Ennek a fénynek két sugara egyesült most.

Mélyen t. középiskolai tanáregyesület!
T. közönség!

Akar milyen erős panaszunk lehetnek
is, sok tekintetben méltán a jelen állapot el-
len, annyi bizonyos, az időnek nagyobb tá-
volából tekintve vissza, mégis ilyen szobor
mellett, Csokonai emléke iránt való visz-
szemlékezés mellett sok jót kell találni a
jelenben, Csokonai még a boldogabb időt em-
legette, s ennek a boldogabb időnek majdnem
minden eronologicus adatát megadta, midőn
azt mondja:

„En a 20-ik század számára írom ezt,
midőn a magyar nyelv nem lesz mag. —
A XX-ik századot kezünkkel érjük a költő-
nek előszete biztosít bennünket arról, hogy
ez a század bennünket magyaroknak fog
érni. (Helyes.) Még csak egyet említek meg
s ezt kötelességem megemlíteni, bármilyen
volt is Csokonainak ezen főiskolában s Deb-
reczen városában h a n y a t o t t s o r s a, és
talán sok tekintetben haladhatott is panaszt
ez idő szerint egy vagy másik, v m a, amely
Csokonai életéről s társadalmunknak vele
bánás módja: az az egy bizonyos — és erről
kötelességem éppen a Középisk. Tanáregyesü-
let tagjai előtt bizonyoságot tenni, hogy a deb-
reczeni főiskolának tanárkara és az ifjuság
kezdeményezte a Csokonai iránt való kegye-
letnek felújítását és ezen ifjuság a gimnázium-
tól fölfelé évenként megújuló és az iskolai
ünnepélyek napját képező kegyelettel ünnepl-
meg Csokonai emlékét. Ezeket tartottam köte-
lességemnek elmondani és a megemlékezés kö-
szönetét mondotta a Középisk. Tanáregyesület
mélyen tisztelt tagjainak. (Éljenzés.)

A banket.

Délután fél 2 óraker a házigazda szere-
pét vívó Debreczen sz. kir. város közönsége
vendégül látta az orsz. középiskolai tanár-
egyesület tagjait, fényes banketet adván az
A r a n y B k a termében, melynek menü-ja a
következő volt:

Szárnyas Ragout leves

Fogas és tok tartármártással

Bélszín vadmódra pastetommal

Sültek: csirke, liba, ruzsa salátával

Bisquit-tekeres chateauval

Fagyalt, Gyümölcs,

Sör, Borok: asztali fehér, szomorodni, ménesi,
Savanyuvizek.

A hosszú termet négy hosszú patkóág
tarkította, sűrűn megfűtött sarokkal, mintegy
300 terítéket foglalva le a megjelent vendé-
gek s a városi közönség tagjai. Az asztalfőn
dr. Beöthy Zsolt elnök ült, tőle jobbra
sorban Simonffy Imre kir. tan. polgármester,
dr. Wolafka Nándor v. püspök-plébános, dr.
Hegedüs István egyetemi tanár, Géresi Kálmán
tan. főigazgató, Tiber Ágost a tanári segélyző-
egylet elnöke, Abraham László v. t. főügyész,
balra gr. Dégenfeld József főispán, Kiss Áron
püspök, dr. Négyesy László főtitkár, dr. Demkó
Kálmán igazgató, szembe dr. Gerevich Em l,
Dóczy Imre és Sinka Sándor ütek.

A harmadik fogásnál felállott gr. Dégen-
feld József főispán és felköszöntőt mondott a
királynak, melyet a társaság állva hallgatott
meg. Amint felhangzott az éljen! —
M a g y a r i testvérek rázendítették Kölcsey
Hymnusát, amelyet az egész társaság — még
mindig állva — énekszóval kísért. A szép
jelenet után kevéssel Á b r a h a m László
városi t. főügyész állott fel és a városi ható-
ság nevében köszöntötte fel a tanáregyesüle-
tet. Utána D ó c z i Imre egyik középiskolai
felügyelő, a tanári kör elnöke következett, ki
dr. W l a s s i e s Gyula válas- és közokt.
miniszterre ültette poharát. G é r e s i Ká-
lmán dr. Beöthy Zsoltot köszöntötte fel, aki
remek beszédben válaszolt. Említve Debreczen
városát, — annak közönségét és polgár-
mesterét.

Ezután dr. D e m k ó Kálmán Kiss Áron
püspököt ültette, majd P ó l y a Ferencz dr.
Wolafka Nándorra ültette poharát, ki erre vá-
laszolt, míg dr. H e g e d ü s I. Géresi K-t ültette,
dr. Gerevich Emil pedig a rendező bizottságok
elnökeit. Ezzel a hivatalos tisztoke véget
érték, mire rögtön felállt T i b e r Ágost, a
segélyző egylet elnöke, s minden ezután el-
mondandó tisztoke egy koronát követelt a ta-
náregyesület régi megállapodása értelmében a
segélyző egylet javára, s folytak is be szé-
pen a koronák: dr. Négyesy László, Mitro-
vics Gyula, Schurina István, dr. Demkó Ká-
lmán s b. egymásután állottak fel s szépen el-
telt az idő egy negyed 5 óráig, amikor felkerek-
kedett a társaság és átért a kollegium
könyvtárába.

A látogatások.

A közintézményeknek ebéd utánra felvet
megtekintése nem történt szablosom formában,
hanem ki-ki odament ahová kedve tartotta.
A vendégek legnagyobb része a kollegium
anyakönyvtárán kezdte, amelynek egy bibliog-
rafiái ritkaságait, mint kegyűjteményét és
történeti emléktárgységeit nagy érdeklődéssel
szemléltek. Innen a főiskola többi muzeumába
és szertárába mentek át azok akik iránta
érdeklődtek. Ezután a történelmi nevezetessé-
gü oratoriumot s utána a nagytemplomot te-
kintettek meg, erősítve általa honfiai érzel-
meiket.

A dalestély.

A látogatások befejezése lassanként az
alkonyatba nyult s vendégeink utána rögtön
a nagyerdő felé igyekeztek a sűrűn közlekedő
vonatokkal, hogy ott töltsék az egész estét,
de előbb az üdítő erdei levegő jótékony illatát
élvezve pihenjék ki a nap fáradsalmát.

A Dobos-pavillon udvara zsufolva volt
már 8 óra után, úgy hogy minden tekintetben
igazolta a dalegylet rendezőségének azt az
intézkedését, hogy a hangversenyt a szabad-
ban rendezte. Az estélyen a dalegylet tagjai-
nak családjai, az estélyek rendezőségén
kívül igen sok olyan arcot áttunk, akik
máshol igen, de dalestélyeken még nem igen
volt alkalmunk: a tanár vendégek házigaz-
dait, a kik kész örömmel kísérték el kedves
vendégeiket, hogy megkíméljék az éjszakában
való egyedül járkálás kellemetlenségeitől.

A hangversenyt R á c z Károly zene-
kara kezdte régi, hallgató magyar nótákkal,
aztán a dalegylet éneke következett, de a dal-
estély műsorának két-két száma után újból
R á c z Károly gyönyörű nótái szórakoztatták
vendégeinket, kik nem győztek betelni az
élvezettel, melyet úgy az énekszámok, mint a
mi bíres zenésünk nyirett-üjének hangjai
nekik nyújtottak s amely minden egyes rész-
nél jobban és jobban fokozódott. A 6 számból
álló ének-műsor három szakaszra volt fel-
osztva s a középsőben magyar népdalokat
énekeltek a dalegylet, amelyeket aztán a zajos
taps és hogy volt? ! felkiáltások hatása alatt
még kellett toldaniok, míg az utolsó szám, a
Rákóczy induló, amelyet R á c z Károly kísérete
mellett énekeltek s amelynek bevezetésül a
zenekar eljátszotta a teljes kesergőt, amelynek
t. i. az egész országban R á c z Károly a leg-
nagyobb és legművészebb mestere, elragadta
az egész közönséget, úgy hogy még kellett azt
ismételni. Vendégünk a szószoros értelmében
extázisban voltak, a melyet az ismétlés, —

ha lehetett — csak fokozott. A hangverseny-
nek 11 óraker lett vége, mikor is a közönség
egy része hazafelé törekedett, a legtöbbben
azonban bevártak a 12 óraker indult külön-
vonatot s addig a legjobb hangulatban mulla-
toztak.

Második nap.

A mai második napi közgyűlésre is tel-
jesen megtelt a kollegium díszterme, hogy
meghallgassa a mai napra kitűzött előadá-
sokat.

Kevéssel 1/10 óra után nyitotta meg dr.
B e ö t h y Zsolt elnök a közgyűlést s jé-
lentette, hogy mielőtt a tárgyalásra kitűzött
előadásokat megkezdené a gyűlés, néhány
t viratot mutatott b-, melyeket — különösen
a W l a s s i e s Gyula vallás és közokta-
tási miniszterét — lelkes éljenzéssel vette tu-
domásul a közgyűlés.

A miniszter és az államtitkár táviratá-
nak szövege a következő:

Beöthy Zsolt országos középiskolai tanár-
egyesület elnöke

Debreczen.

Debreczenben egybegyűlt magyar taná-
rokat nemzeti közművelődésünk e lelkes
hajnokait melegen üdvözlöm. Tanácskozá-
saikhoz siker: kívánok és egyeztetel részére
folyó évben is 100 frt segélyt engedélyezek.

W l a s s i e s.

Z s i l i n s z k y Mihály államtitkár
távirata a következő:

Beöthy Zsolt tanáregyleti elnök

Debreczen.

Nagy sajnálatomra közgyűlésen szemé-
lyesen meg nem jelenthetven távolról is
melegen üdvözlöm Magyarországnak szent
ügyben fáradozó lelkes tanár seregét haza-
fias és tudományos működésére Isten áldá-
sát kérem.

Z s i l i n s z k y

Államtitkár

Üdvözlő táviratokat küldtek meg a teg-
nap érkezettek kivül: dr. N é m e t h An-
tal (Győri kir. tanker. főigazgató, V a m o s
s y Mihály ny. főigazgató, Berecz Antal, a
fels. leányiskolák min. biztosa, S z é k e l y
István nagyszombeni gimn. igazgató.

Ezután megkezdődött a mai napirend
tárgyalása.

Az egységes jogosításu középiskola.

D ó c z y Imre, az orsz. közoktatási
tanács tagja, a tiszántuli prot. tanáregyesület
elnöke s a tiszántuli ev. ref. egyházkerület
középiskoláinak felügyelője ült először a fel-
olvasó asztalhoz, hogy megtartsa felolvasását
az e g y s é g e s j o g o s í t á s u k ö-
z é p i s k o l á r ó l.

Előadván a kérdésösszefoglaló történe-
tét, elmondva, hogy a 48 előtti egységes ma-
gyar iskola azért felelt meg céljainak, mert
teljes képzést nyújtott az akkori társadalom
művelési szükségleteihez.

Ezek a szükségletek azonban az idővel
folyton bővültek, úgy hogy valamennyi részle-
tét egy középiskola nem elégítheti ki, ezért
aztán meg kellett alapodni valamely rend-
szerben, amely együtt avagy különválasztva a
szükségleteknek egyik vagy másik típusát fel-
ölelje valamennyit. Erre a célra alakultak a
megszorított jogosításu realiskolák és realgim-
náziumok, továbbá a görög pótló tanfolyam,
amelyek egyike sem elégítette ki sem a szü-
lők, sem a pedagógusok érdekét s ezért a
milleniumi tanügyi kongresszus azt a czélt
tűzte ki, hogy minden iskola elvégzése egyen-
lően jogosítson a felsőbb tudományos pályára,
a nem okvetlenül szükséges részleteknek
k ö z é p i s k o l á n k é n t egy meg-
állapítandó rendszer szerint megválasztásával.
Ezt az eszmét W l a s s i e s miniszter magaeval
tette s így ma már, különösen a közoktatási
tanács tantervreviziója után, melyet ismertet
bővebben s annak megállapításához maga is
esallakozik s ezért a következő indítványt
teszi:

A középiskolai egyenlő jogositás oly nagy jelentőségű elv, amely a legteljesebb mértékben követeli a magyar középiskola tanárság figyelmét. S ha legközelebb a sokkal kisebb jelentőségű tantervrevízió ügyében oly lelkes, igazán hivatásához méltó tárgyalásokat folytatott tanáregyesületünk, — közvéleményünk a legilletékesebb helyen is igyekezett érvényt szerezni; vegye most fel programjába az egységes jogositású középiskola kérdését. Tízze ki a tanári körök tárgyalására s a kialakult tanári közvéleményt terjessze kellő időben az ersz. közokt. tanács elé, hogy a középisk. szervezet reformálása alkalmával erkölcsi súlyának megfelelő befolyást gyakorolhasson az új középiskola megalkotására.

P o r e s János: T. közgyűlés!

Rendkívüli élvezettel hallottam ezt a felolvasást. Előre is kijelentem, hogy én azokat a nézeteket, amelyeket hallottam: nem osztom hisz ha csak magát a fődolgot vesszük is figyelembe, a felolvasó ur azt mondja, hogy csak álom, csak képzelődés az egységes középiskola, ellenben megvalósítható és meg is valósítandó az egyenlő jogositású középiskola. Pedig az egyiknek tagadása a másiknak tagadását önként vonja maga után, mert vagy kell külső segítségnek maradnia a középiskolák egyes kategóriái között, vagy pedig lehetetlen egységes középiskola s akkor megvan az egyenlő jogositású középiskola. Hanem van nekünk olyan akadályunk, amely lehetetlennek mondja az egységes középiskolát.

Az az akadály az hogy mi a középiskolákban tudósokat akarunk nevelni holott a középiskolánkban olyan alapot kell adnunk, amelyen valaki tudóssá lehet. Mit arról le nem tesszük, hogy az tudósokat hozsátott onnan ki, addig sohasem gondolhatunk arra, hogy így csoportosultságú középiskolánk lenne, amely képezhető az egyetem bármely szakjára. Hiszen vegyük csak az egyes előjárókat. Ha valaki az egyik, pl. a realiskolánál végzi tanulmányait, látjuk, hogy el van előtte több pálya zárva, ha gimnáziumban végzi, nyitva van előtte minden pálya. Ha most a gimnáziumból begyérnek valamit a realiskolába, — a realiskolából megint a gimnáziumba? Mi történik. Az, hogy ott lesz az egységes középiskola, mert vagy midőn tantárgyában adnak elő ugyanily mértékben egyik iskolában mint a másikban és akkor azzal képzettsége mellett a tanuló bármelyik szakra vagy pedig szűkebb körben adnók elő egyik vagy másik tárgyat, melynek következménye az a habránny, mely meg volt eddig, s meg lesz ezután is. Nagy akadály most és általában, mondjuk, veszedelmes a középiskoláinknak meg az a gondolat is, hogy legyen oly tárgy, amely egyikre kötelező, a másikra nem, burista ki van mondva, hogy a görög nyelv nélkül is lehet tudós, a görög nyelv ötdötöt kerik. Ha kimondjuk azt, hogy kevesebb matematikai képzettséggel is mehet valaki a műegyetemre, kevesebb latin képzettséggel is mehet a bölcsészeti, orvosi fakultásra.

En részéről nem tartom lehetetlennek az egységes középiskolát, de nem tartom helyesnek azt sem, hogy az egys. középiskola jellemét megadjuk és aztan bifurkációt trifurkációt csináljunk. Az megint mind egyre megy, akár három különböző iskolában tanítunk három egymástól különböző dolgot, akár pedig egy iskolának a tetejét három darabra vágják, sőt még veszedelmesebb a bi-trifurkáció, mert kölszegesbbsé teszi az iskolák fenntartását. Másodszor megint ott vagyunk, hogy a tanítványok látják, hogy ha Péternek erre a dologra nincsen szüksége műveltségéhez, akkor Pálnak minnek kell épen azt tanulni. És ha az ő pályája megköveteli, hogy mégis tanulja, bizonyosan engedni fog annyit, amennyit elmulasztatlanul vegaznie kell.

Ne mondjunk le arról, hogy az egységes középiskola is lehet, hiszen ha az elemi iskolában ugyanazon képzettség kell, mint kell a gimnázium és realiskola valamennyi tanulójának, hát akkor nem lehetne-e egy középiskola, a mely alapot vetne arra, hogy bárki önszorgalma és az egyetem segítségével utján

tudós lehessen, vagy a kenyértudományt megtanulhassa. Méltóztassék komolyan megfontolni a dolgot, mert ha elméltóztatnak fogadni Dóczy ur indítványát, akkor távol esünk attól a céltól, a melynek megvalósítása csak addig lehetetlen, míg a gimnázium, vagy realiskola ezéjárt nem úgy tűzzük ki magunk elé, mint az élet követelményei megkívánják. Elég az ha a középiskolai tanulóknak megadjuk a módot arra, hogy tovább képezhesse magát. Többet nem lehet kívánni. A mi az egyes szakokon szükséges, tessék az egyetemen pótolni, annak a kenyér tudományra tanító intézetnek. (Hegedűs István: Az egyetem nem pótló intézet). (Dóczy Lajos: Jaj lesz, ha az lesz!)

Akkor kell teremteni egy pótló intézetet, de az az áldozat, amelyet e többféle iskolára fordítanak, teljesen elég lesz egy pótló intézet felállítására. Nem azt kértem, hogy egy külön egyetemet állítsanak fel, hanem azt, hogy gondolni lehet arról, hogy azokat, a melyeket a középiskolában meg nem tanultak, elsajátítsák. En a magam részéről az indítványt nem fogadom el, indítványomat azonban ajánlom elfogadásra.

B e ö t h y elnök: Mielőtt megadnám a szót egy félreértésre, kötelességemnek tartom megjegyzést tenni. Nevezetesen oda méltóztatott concludálni, hogy Dóczy Indítványát ne fogadják el a közgyűlés. Ez az indítvány nem érinti az egységes vagy egyenlő jogositási középiskola kérdését, egyszerűen odavonatközik, hogy ezen kérdést tegye tárgyalás anyagára az egyesület körében, testületeiben s megállapodásait terjessze a közgyűlés elé, a mikor lesz idő érdemileg is tárgyalni. Különösen ha figyelembe vesszük, hogy a miniszter ezt nem tekinti sürgősnek és csak olyan előmunkálatokban találhatunk megnyugvást, a melyekre az egész szakközönségnek elég ideje volt, a melyben minden hozzáférő tanügyi férfi résztvett, szóval bizonyos távolságba toltta ezen ügy elintézését. Ha tehát méltóztatnak elfogadni Dóczy ur indítványát, az nem megelőzheti a határozatot. P o r e s: Vagy nem jól hallottam, vagy nem jól értetem, tehát visszavonom indítványomat.

R o m b a n e r Emil: M. t. közgyűlés! En mindenben egyet értek Dóczy barátomnak nézetével s előadása engem nem is készített felszólalásra, hanem az előttem szóló urnak egy pár megjegyzése. En egyetértek egyben vele, t. i. én azt vallottam régen is és vallom ma is, hogy az egységes középiskola lehetséges, de a kérdés az, hogy kívánatos-e? Sőt előttem világos az egységes középiskola képe is, mert a kérdés megvan oldva azzal, hogy a realiskolát eltöröljük s kimondjuk, hogy nem szabad realiskolát fenntartani. (Felkiáltások: nem lehet, nem szabad.) Az én meggyőződésem is az, hogy nem kívánatos, ezt nem szabad tenni. (Helyeslés. Halljuk.)

Miután én ezen megoldási mód nélkül más utat nem láttam és nem látok, ezért én nem voltam kive az egységes középiskolának. Az előttem szóló ur szintén félreértés folytán kárhóztatta az egységes jogositású középiskola mellett szükséges bi vagy tri furkációt. Ez félreértés, mert mi akik lelkesülünk, mert kizárunk minden bi vagy trifurkációt. Mert ha van középiskola, amely a felső 4 osztályban a görög helyett egy modern nyelvet és irodalmat tárgyal, ez nem bifurkatio, mert nem ugyanazon intézetben lesz tanfolyam, a melyben lehet végezni a görög és modern nyelvet. Vagy az egyik intézetben pl. a debreczeni ev. ref. collegiumban elfogadják a görög és a rom. kath főgimnáziumban, ha az lesz elfogadják a francziát a felső 4 osztályban. És nem az a cél, a latin nyelvet betanítsuk 4 évre, mit azt akarják az egységes középiskolában t. i. elsőől kezdve tanítsák a latin nyelvet s szerintem tanítani kell több órában, mint a hogy ma tanítjuk. Elfogadják Dóczy indítványát.

Dr. H e g e d ü s István: Miután a kérdés a kezdő stádiumában van, beható és érdemleges felszólalást nem akarok közzékelteni, de azon állásomnál fogva, melyet elfogalok, különösen az egyetemi klasszike filológiával szemben van egy szószatom a közép-

iskolai tanárokhoz a leendő középiskolák típusát illetőleg. Midőn a latin nyelvet gerinezéve tessék a középiskolának, én csak azoa egy feltétel alatt fogadnám el gerinezül, ha a latin nyelv oktatás módszerét meg tudják határozni. Mert ha ugyan az az eredménytelenség, melyet mint érettségi biztos régóta tapasztaltam, az az időelpusztítás, melyet a magyar nemzeti szellem gyarapítására, akár a természettudományoknak tanulmányozására lehetett volna fordítan, ha én ezen időt tekintetbe veszem, megdöbbenek és a leendő új iskolánál a latin gerinez mellett némi aggodalmaink vannak (Helyeslés.) Kérem a végét meghallgatni.

Ilyen kezdő stádiumnál nagyon fontos az, hogy mikép történik a kérdés. Ezt Dóczy Imre a lehető legügyesebben, a legóvatossabban, a legnagyobb körültekintéssel csinálta, mégis beleszalasztott egy dolgot s ez ép oka felszólalásomnak. Nekünk nem szabad ebbe belemenni.

Említést tett előadó ur az «áldatlan» görög-pótló tanfolyamról. Magam résztvettem azon határozatában a közokt. tanács nagy gyűlésének, mely a görög-pótlót eltörölnének nyilvánította; de nem szabad kidobni a leendő középiskolai tanrendszerből azt, mit a görög-pótló ezélt, hogy a görög műveltségre legyen fektetve a latin nyelvi klasszikus oktatás. A görög-pótló hallgatói nem egy helyt többet tudtak az antik világ életéből, mint a görög tanulók. Ez a módszer javítására rámutat. En, ki egész életemet a görögnyelv iránti rajongásban tölttem, vagyok kénytelen ily nyilatkozatot tenni. Ha Cicero-t Horatius-t megértetni akarjuk, magyar olvasmányok alapján, valamint a görög szónokokból és bölcseszékből, valamint a görög kritikusokból be kell avatni az ifju lelkét abba a hangulatba, mely Cicero és Horatius szellemi légkörét alkotta. Amit tehát a görög-pótlónál alapgonddal volt, a helyes latin oktatásnál tartasuk meg és érvényesítsük.

Nézetem az, hogy a görög-pótló lényegét a magyar oktatásban és a latinak kapcsán tartasuk meg. Ne legyen olyan latin professzor, aki görögül nem tud. Minden latin tanár úgy legyen kvalifikálva, hogy a görögből is tudjon segítséget adni, hogy olyan vidéken, ahol latin görög iskola nincsen, a latin tanár legyen képes az önként vállalkozókat a görög nyelv elemeibe bevezetni, miután a görög szellemi élet főbb vonásait a latin nyelvi oktatás kapcsán bevesse a növendékek lelkébe. Ezután még dr. Szabó Ernő, dr. Gerevich Emil, Szabó Samuel (ki a német nyelv ellen szólalt fel) dr. Hegedűs Pál szólottak, mire Dóczy indítványát egyhangulag elfogadták.

Ezután meghallgatták B e k e Manónak az új középiskolák elhelyezéséről és Pályi Sándornak a Szabad Liceumról tartott felolvasásait, mire 5 percz szünet következett.

Szünet után a pápai és a Bozóky-féle indítványokat tárgyaltak, aztán az ülés véget ért.

Táviratok.

Ifju törökök mozgolódása.

Budapest, július 5. (A Debr. ered. táv.) K o n s t a n t i n a p o l y b ó l jelentik, az ifju törökök újból mozgolódnak a legutóbbi napokban nem csak a fővárosban, hanem a vidéken is terjesztgetik a forradalmi iratokat, melyek különösen a krétai kérdésnek a nagyhatalmak javaslata értelmében való megoldását kifogásolják. A rendőrség több helyen tartott házkutatást, de eredmény nélkül.

Segély a jégkármentésnek.

Budapest, július 5. (A Debr. ered. táv.) Az ország egy részében oly rendkívüli mérvben bekövetkezett jégverések által okozott kár lehető nyhiátsere: hogy azon helyeken, hol a vetések teljesen elpusztultak, ezek alkalmas veteményekkel pótolhatassanak, a földművelésügyi miniszter intézkedett az iránt, hogy a jég által ilyen mértékben sújtott kizgazdák, kik alkalmas vetőmaggal nem rendelkeznek köles, muhar, és tarlórépa maggal

ugyanazon módzatok mellett elláttassanak, a mint évi rossz termés következtében vetőmagban hiányt szenvedett kis gazdák a múlt őszi és ideoi tavasz folyamán ugyanesak a földmívelésügyi miniszter által a szükségeltetett vetőmagban részesítettettek. A jég által leginkább károsított vidékekre ily állami támogatásra rendelt köles és muhar mag szállítványok már utnak is indítottak.

Árviz.

Budapest, július 5. (A Debr. ered. táv.) **J e k a t e z i n o s z l á v b ó l** jelentik: Pénteken és szombaton igen nagy esőzések voltak, a melyek nagy árvizeket és pusztításokat okoztak. Az árucsarnok viz alatt áll. Az árukat csónakokon mentették meg. Néhány ház összeomlott és nagyon sok erősen megrongálódott. Az ár a kövezetet felszakította. Egyik utca teljessé ki van mosva és mély szakadékká vált. A villamos vasut forgalma szünetel. Három ember életét veszítette. A kár jelentékeny.

Egyházautonomia Boszniában.

Budapest, július 5. (A Debr. ered. táv.) A bosnyák szerbek vezérének egy küldöttsége időzött a napokban Karlovczán, hogy több kiváló tudóssal a bosnyák szerb egyház autonómiájának tervezetét megállapítsák. Ez alkalommal — mint a »Kel. Ért.« jelenti, emlékiratot is szerkesztettek, melyet az autonomia részére kinyerendő legfelsőbb jóváhagyás ki- eszközölése céljából állítólag a közös pénzügyminiszter megkerülésével közvetlenül a kabinetirodában adtak át Bősbe.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Reich Jenő és Társa jelentése. —

Távirati tudósítás.

Jul. 5.

Határidőszlet.

Zárul 1 órakor.

Buza ősze	8.79
Buza tavaszra	9.50
Tengeri	5.16
Rozs ősze	6.62
Zab szeptemberre	5.60

Értéktőzsde,

Zárul 1 órakor.

Osztr. hitelrészvény	360.50
Magyar »	395.75
Államvasuti	360.50

A háboru.

A háboru befejezése felé közeledik. Kilenecz hete dul a harez a spanyolok és az amerikaiak közt, de ebből a kilenczéből legalább is hat egy múlt el, hogy nevezetesebb eredményt egyik fél sem jelenthetett. Előrelátható volt azonban, hogy a mint az amerikai hajóhadak oly mennyiségben lesznek Kuba körül, hogy az előrenyomulást bizvást megkísérthetik, egyik döntő esata a másikat fogja érni.

Santjago de Kubánál döl el végkép a háboru sorsa. Ott van Cervera spanyol admirális hajórajja és ott van az amerikai haderőnek a zöme is. »Körülzárni és megsemmisíteni« volt az amerikai hadvezénylet jelszava. És ezt lépésről-lépésre végrehajjták. Napok óta folyik Santjago városának ostroma. Lehet sőt washingtoni táviratok valószínűnek is tartják, hogy a száraz földön a mostani haderővel nem érhetnek egyhamar eszt, — a tengeren azonban a koczka már is elvettetett, a három napon át szenvedett óriási veszteségek-ből a spanyolok fel nem épülhetnek. Erre sem pénzük, sem erejük.

Ma érkezett távirataink a háboruról a következőket jelenti:

London, július 5. **S i b o n e y b ó l** a hó 2-ki kelettel a következő távirat érkezett: Az amerikai hadsereg jobb szárnyán a harez ma d. u. csak oly élénk volt, mint tegnap Midón **L a w t o n** tábornok rohamra vezette

esapatait **E l G a n e y** ellen, a spanyolok rendszeres gyors tüzeléssel fogadták azokat. Az amerikaiak erős puskatüzeléssel feleltek a melyet a dombok egyikén elhelyezett tüzőrség támogatott. **E p e** távirat elküldésekor azt beszélik, hogy **L a w t o n** segélyesapátokat kapott és sikerült neki a spanyolok jobb szárnyát visszaszorítani. Az amerikaiak már benyomultak **E l G a n e y**be a hol az utzakon tovább folyt a harez s ember ember ellen küzdött. Az amerikaiak vesztesége tegnapi ütközetben amelyet eredetileg 1000 főre becsülnék, ugy látszik a valóságban kevesebb volt.

New York, jul. 5. Egy washingtoni távira szerint **S e h a f t e r** tábornok a santiagoi esatáról küldött kiegészítő jelentésében kiemeli, hogy az amerikai csapatok már vésztéges helyzetben voltak, az élelmezés nehézsége, valamint a heves harez és az ellenség vitéz magatartása következtében, a majdnem lehetetlen hadállásokat tartott elfoglalva.

Madrid, jul. 5. Hire jár, hogy **L i n a r e s** tábornok elesett. Ezt azonban hivatalosan még nem erősítik meg.

Madrid, jul. 5. **M a** minisztertanács volt, a melyről távozva a miniszterek kijelentették a Fabra-ügynökség egyik munkatársa előtt, hogy hivatalosan megerősítik, hogy **V a r a - R e y** tábornok elesett az **E l g a n e y** ellen intézett harmadik támadásnál; a melyben nem egész 5000 emberre fejtett ki ellentállást. Ssinten megerősítés nyer, hogy **L i n a r e s** tábornok két hadsegéde is elesett és az amerikaiak mindegy 2000 embert vesztettek.

A kormány nem kapott jelentést az **E s c a r i o** és **P a r e j a** tábornokok parancsnoksága alatt álló segédesapátokról. Suégidero de **A g u a d o r e s**ből sem érkeztek hírek.

Washington, jul. 5. **S a m p s o n** tengernagy tegnap reggel bevezetett **S a n t i a g o** de **K u b a** kikötőjébe és elpusztította **C e r v e r a** hajóhadát. A hadügyminiszteriu jelenti, hogy az egész spanyol hajóhadat, egy hajó kivételével elpusztították és a tengerpart mellett elégették. **S a m p s o n** tengernagytól a következő távirat érkezett:

»Ma reggel a bombázás fenyegetésével azt követeltem, hogy **S a n t i a g o** azonnal adja meg magát. Hiszem, hogy a város meg fogja adni magát«.

Budapest, július 5. (A Debr. ered. táv.) A »**N e w - Y o r k** Herald« távirata szerint **C e r v e r a** tengernagy hajóhadát megsemmisítették, midőn szombaton éjjel megkísérlette az elmenekülést.

HIREK.

* **Uj államtudor.** **K i r á l y** **P é t e r** jogtudor, lapunk munkatársa a múlt június hó 30-án a kolozsvári tudományegyetemen az államtudományoknak is doktorává avatott fel.

* **Kossuth emlékének rágalmazói ellen.** A vegvári »Társas és olvasókör« legutóbbi közgyűlésén, **L i t s** **A n t a l** indítványára egyhangulag kimondta, hogy »**Z i m á n d y** **Z e l é n y á k** és **L e p s é n y i** eljárása felett a legnagyobb megbotránkozásának ad kifejezést és őket aljas cselekedetökért a legmélyebb megvetésben részesíti« Elhatározták ezután, hogy a gyűlés jegyzőkönyvi kivonatát **V a z s a r i** **K o l o s** hercegezegeprimásnak, **S t e i n e r** **F ü l ö p** székesfehérvári püspöknek és **K o s s u t h** **F e r e n c z** orsz. képviselőnek megküldik.

* **Műkedvelő előadás.** Július hó 10-én a Margit fürdő disztermében hangverseny és tanemulatsággal egybekötött jótékonyezelű műkedvelő előadást rendez az iparos ifjuság a népköyhá javára, mely alkalommal szünre kerül **F e l h ó** **K l á r i**. **R á t k a i** 100 arany pályadíjjal nyert 3 felvonásos népsziműve. Szereplők: Özv. **A b a** **G y ö r g y n e** **N é m e t h y** **G i z e l l a**. — **A b a** **A n d r á s**, fia **K a l i c k y** **E r n ő**. **F e l h ó** **K l á r i** **S e h n e l l** **E m m a**. **F e l h ó** **K a l i c z a** **K a l i c z k y** **E m m a**. **F á t y o l** **F e r k ő** **K o v á c s** **M i h á l y**. **T e n g e r**

A d á m **F a r k a s** **L a j o s**. **B á l i n t**, ennek fia **V i z v á r i** **J e n ő**. **C s i k** **V e n d e l** **M e n y h á r t** **L a j o s**. **I s t ó k** **T u l n i k** **J ó z s e f**. **V i o l a** **E v a** **M e n y h á r t** **R ó z a**. **R o k k á n é** **N a g y** **E t e l k a**. **G e r g ő** **S e h m i d** **L a j o s**. **S z i t a** **P i s t a** **F a n t ó n i** **I s t v á n**. **T ö m j é n** **J a n o s**, esperes **T i m e r o v s z k y** **F**. **T u r b é k** **M a t é** **C s e r e s z n y é s** **S**. **K ö z r e m ű k ö d n e k** **S z a b ó** **J ó z s e f**, **N é m e t h y** **M a r i s a**, **F a r k a s** **I s t v á n**, **K r a j c z á r** **G y u l a**, **N a g y** **P i r o s k a**, **A l b e r t** **J u l i s k a**, **H o r v á t h** **M a r i s k a**, **S á g** **R ó z a**, **P a u l a i** **B e r t h a**, **A l b e r t** **E r z s i k e**, **B e s s e** **L**, **G o l d s t e i n** **H**, **L e g r a n d** **A l a j o s**, **P r o k k a i** **J ó z s e f** **R e g ö l ó n** és az **I h a r o s i** esárdában. Idő: jejenkor **A z** **e l s ő** és **m á s o d i k** **f o l v o n á s** **k ö s t** **H o r a** **K á r o l y** vezetése alatt a **S z e r b** **H y m n u s z t** **e n e k l i** a műkedvelő társaság tagjai jelmezben. Előadás után 'áncz. Helyarak: Első hely 80 kr., második 60, harmadik 40, allóhely 30 kr. Szinlap 10 kr. Az előadás napján jegyek a »**M a r g i t**« fürdő nagytermének pénztáránál válthatók. Jegyek előre válthatók: id. **T u l n i k** **J ó z s e f** **n é l**, özv. **K a l i c z k y** **J o z s e f** **n é n e l**, **R e i t e r** **S á n d o r**, **F u c h s** **I m r e** **ü z l e t e b e n**. — **A z** **e l ő a d á s** **k e z d e t e** **p o n t** **8** **ó r a k o r**. **R e n d e z ő** **N a g y** **J ó z s e f**.

* **A száz forintos bankó.** Dicsekedett **S e h l e z i n g e r** **Z a i g m o n d** egy késes utcazi kocsma előtt, hogy mennyi pénze van. Mutatóba kivett egy 100 frtos bankót. **S z e r e p i** **F e r e n c z** helynéküli hentesnek fölöttébb megtetszett a csinos jószág, kikapta **S e h l e z i n g e r** kezéből és futásnak eredt. **S c h l e z i n g e r**, **ü l d ő z ő b e** **v e t t e** **E b e r g é n y i** **E l e m é r** **k ö m v e s** és **K o n c z** **J ó z s e f** **k é m é n y s e p r ő** **h e g y e d e k** segítségével. **E b e r g é n y i** csakhamar utól is érte. A pénz azonban már nem volt nála futásközben — látva, hogy nem menekülhet — eldobta. Hosszas keresés után találta meg **T ó t h** **J á n o s** munkás. Szerepít a rendőrség, letartóztatta.

* **Tolvaj kefekötő.** A kefekötőknek van tndvalemőleg egy gyöngö oldaluk, melynek ápolására pénz kell. **P a p p** **Á r p á d** (csufnéven **G i r a** **R e k t e**) **N a g y** **K á r o l y i** kefekötősegéd úgy próbált pénzhez jutni, hogy **K a t z** ottani szállítótól 2 darab arany órát lánczczal, 8 frt és jószív sorsjegyeket lopott. Erős a gyanu, hogy **D e b r e c z e n** **b e** **s z ö k ö t t**, miért is a n-károlyi rendőrség megkeresést intézett nyomoztatása iránt.

* **A talált pénz.** A főtéren a posta épület alatt ma délelőtt 10 órakor **S ó s** **I s t v á n n é** egy másik asszony társaságában egy kopott pénztárczát talált, melyben négy koronás és egy 10 filléres volt. A koronákon csakhamar megosztottak, de a tiz filléresen már összekaptak. Ez figyelmesé tette az ott álló rendőrt, ki **S ó s n é t** és a talált pénzt bevitte a II. ker. rendőrséghez, hol csakhamar jelentkezett **V a r j a s s y** **J ó z s e f n é** egy szegény öreg asszony, ak nek a talált pénz összekupargatott vagyunkája volt.

* **Meghívó.** **B a l m a z** **u j v á r o s o n** f. é. **j u l** hó 10-én a kis erdőbe az izr. iskola leltárberendezései javára nyári táncmulatságot rendez a rendezőség. Belépti díj személy jegy 1 frt. Családjegy 1 frt 50. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kezdeté d. u. 6 órakor. A zenét egy debreczeni zenekar szolgáltatja. Ételek és italokról gondoskodva lesz.

* **Holdfogyatkozás.** A vasárnapi közönség nyugodtan sétált a város utcáin. — **K i l e n e z** óra tájban valaki megállott és a holdat bámulta, természetesen soke követő akad s csakhamar mindeaki az éji vándort figyelte. Volt is azon mit nézni balfelen jó nagy karéjt lemetszelt belőle a föld árnyéka. A természeti tűnmény 8 óra 48 percekor kezdődött s tartott egészen 11 óra 49 perczig. **N e g y e d t i z e n e g y** órakor a mikor csak egy nyolczadrésze volt látható a holdból, — **A t t ó l** kezdve megint visszanyerte teljes kör-alaktát az égitest. A felhőtlen ég panorámája ingyenes mulatság volt a népnek.

A vetések állása.

— Budapesti tudósítónktól. —

(A gazdasági tudósítók által a földművelési m. kir. miniszteriumhoz beérkezett jelentések alapján.)

Junius hó utolsó harmadában rendkívül változó és sok helyen kedvezőtlen időjárás uralkodott. Az ország nagy részében észlelt tropikus hőseget hirtelen erős lecsapódások, jégverések és viharok követték, a melyek a Duna jobb és balpartján és részben a Duna-Tisza közén és itt-ott a Tisza-Maros szögén, végül szórványosan az erdélyi vármegyékben is kisebb nagyobb mérvű kárt okoztak.

Különösen jun. hó 27, 28 és 29-én pusztított erős vihar és jég-é. ut-ott felhőszakadás-szerű záporosó és ebből szórványosan keletkezett arviz, mely főképp az aratás küszöbén levő terményekben sok helyen mintegy 15—20 vármegye területén részben pótolhatatlan veszteséget idézett elő.

Ott ugyanis, ahol jégverés volt, nehől a vetés teljesen megsemmisült, mástul a termés kisebb-nagyobb részét elpusztította, úgy hogy az ország-átlagban a búzatermésnek 5%, a rozs- termésnek 4%, az arpatermésnek 7—8% s a zabtermésnek 2—3%-a, vagyis az összgabona termésnek legalább 5%-a áldozatul esett.

Legnagyobb a veszteség gabonaneműekben és gyümölcsösökben Fejér, Komárom, Sopron, Vas, Veszprém, Bars, Heves, Pest, Arad, Csanád, Haromszék, Hunyad, Esztergom, Zemplén, Borsod, továbbá Nógrád, Abauj-Torna, Bereg, Kolozs, Zólyom vármegyék több részében illetve községeiben és jóval kisebb már a kar Hont, Liptó, Nyitra, Pozsony, Trencsén, Baranya, Moson, Somogy, Tolna, Csongrád, Bács-Budrog, Sáros, Szepes, Ung, Bihar, Szatmar, Szabolcs, Beszterce-Naszód és Torda-Aranyos vármegyék egyes részében illetve községeiben.

A köd gyakori volt. Férgek fölépéséről és kártételeiről is panaszkodnak a gazdák, főképp a Duna jobb partján — s mert — az ország nemely részében nagy hőség uralkodik a megdől vetések egy kis részén a buza, rozs és árpa szeme megszorult.

Általában tehát a kedvezőtlen időjárás sok kárt okozott és ha ezen körülmények dacára a termés kilátások nagyobb mérvben nem csökkentek, azt leginkább a termények korai fejlettségének lehet köszönni. A gabona nemüket ugyanis a sropikus hőség a legtöbb helyen olyan időzokban érte már, a mikor a buza és rozs felig, sőt nehől egészen is érett volt. Az árpa szeme is csak szórványosan szorult meg.

A gabonatermés — kilátások a junius hó végén pusztított viharok és jégesők következtében alatta maradtak a legutóbbi jelentésben foglalt becslésnek, jóllehet a jég nem járta vidékek termése az utóbbi időben mennyiségileg is valamivel javult. Sok helyt a rozsa sem fejlődött tovább, sőt nehől teljesen beszaradt. Meg kell azonban jegyezni, hogy a változó időjárást tekintve e pillanatban felette nehéz volt a termés megbecslése s az alább következő számszerű becslés csak az esetben állhat meg, ha az aratási időköz normális időjárási viszonyok közt fog lefolyni.

Minőségileg tehát úgy a buza, mint a rozs, országos átlagban közep és jó közep termést ígér. Legjobb a terméskilátások az Alföldön s leggyengébbek az erdélyi vármegyékben, továbbá a jégvert községek területén, a Duna jobb és bal partján s végül a Tisza jobb partján.

A tavaszi kalászosokban, továbbá az összes tavaszi veteményekben szintén visszaesés mutatkozik, természetesen azokon a vidékeken, ahol a jég eső, vihar és nagy zápor eső pusztított.

Az árpa és itt-ott zab erősen megsemmisültek a jégesők, de szenvedtek a kukoricza, répa, burgonya, különösen pedig a dohányrendekben, kerti és szőlők és gyümölcsösök és részben a zöld takarmánynak velett csalamádé muhar, zabos búkköny, lóhere és luczerna, ahol az időjárás kedvezőbb volt s különösen

jó riadó esőzés váltotta fel a szárazságot, ott a növényzet általában a legszebben gyarapodik s kedvező termésre nyújt kilátást.

Az 1895. évi országos felvételek alkalmával a buza területe 5,515,000 kat. holdra a rozs területe 1,842,000 kat holdra, az árpa területe 1,788,000 kat. holdra, a zab területe pedig 1,685,000 kat. holdra becsültetett.

A folyó évben az előfordult s az újabbban is bejelentett elemi csapások figyelembe vételével a buza területe 4.80—5.00 millió kat. holdra, a rozs területe pedig 1.50—1.60 millió kat. holdra becsülhető. Önként érthető, hogy az őszi gabonaneműek területének részbeni esőkkenésével — a tavasziak pedig az árpa, zab és kukoricza területe csaknem megfelelőleg növekedett.

Az őszi és tavaszi búzával bevetett területet megközelítőleg 4.80—5.00 millió kat. holdra becsülve kitűnik, hogy az egész országban várható búzatermés — figyelembe véve az utóbbi időben előfordult jégkárokat, mintegy 32 millió métermázsára tehető vagyis kat. holdanként és országos átlagban a reménybeli terméshozam ezidőszert már csakis 6.50—7 métermázsra között ingadozik.

A buza aratása már több helyen megkezdődött, sőt nehől folyamatban van; helyenként az aratást nehezíti a megdől és részben össze is kuszált búzavetés. A buza kalásznak fejlődését egyes helyeken ugyan a rozsa és szórványosan az úszók is befolyásolta, mindazáltal a szemképződés nagyobbára kielégítő, sőt helyenként egészen jó. Apróbb és részben hő-ütött szorult szemeket is találhatunk több helyen, de elvégre is a zöm csaknem mindezt — kivéve természetesen a jégvert vidékeket, illetve helyisékeket, a hol különböző minőségű magra van kilátás — jó nehéz és nagyobbára jó minőségű szemekből fog állani.

Aránylag a legjobban állanak a buzái vetések s 6—7 métermázsra és azon felül termést ígérnek: Bars, Esztergom, Nógrád, Hont, Nyitra, Pozsony, Trencsén, Győr vármegye kivételével az összes Duna jobb parti, továbbá az összes Duna-Tisza közötti, végül Abauj-Torna, Borsod, Gömör és Kishont, Ung, Zemplén, Bekés, Bihar, Hajdu, Szabolcs, Szatmar, az összes Tisza-Maros szöge közötti és Brassó, Fogaras s Szeben vármegyékben; kat. holdanként hat métermázsán aluli termésre van kilátás: Árva, Liptó, Turóc, Zólyom, Győr, Bereg, Sáros, Szepes, Máramaros, Szilág, Ugocsa, Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Csik, Haromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyékben.

A bortörvény.

A m. kir. földművelésügyi miniszter kiadványa.

5.

A mi törvényünkhöz kiadott rendelet a must szeszezéséről is megengedi, de a musthoz se keverjen többet a bortermelő gazda, mint a mennyit az imént mondtam.

Minden bortermelő gazda meggyőződött arról, hogy vannak borok, melyek hamar megtisztulnak, vannak olyanok melyek csillagó fényt csak hosszú idő múlva nyernek, de neha olyanok is kerülnek, melyek szép állat-szó tiszták sehogys sem akarnak az ászkon lenni. A két utóbbi borféléket megszokták tisztítani és ez a borok derítésével érik el.

A borok derítését (tisztítását) a törvény szintén megengedi és erre a kereskedő vagy bortermelő gazda a következő szokasos, de csakis a hozzá értő ember kezében ártalmatlan szereket használja, ugyanis: a vizahólyagot, zselatint, tojásfehérjét, tejet és a spanyolföldet ezenkívül még a cersavát.

A bort csak akkor szabad deríteni, ha az már teljesen kiforrt, mert különben a munka karba vész. A derítésre használandó anyagot kellőképpen elő kell készíteni, ha a gazda ehhez nem ért, tanulja meg előbb a borderítés mesterségét, vagy — azt tanácsolom — ne is próbálja.

Kereskedésekben rendszeren különféle derítőszerkeket ajánlanak mindenféle neveken, megemlítem ezeket azért, hogy minden borosgazdát megóvjam ezek használatától. A legjobb esetben ezen így árulgatott derítő szerkeben sincs más, mint vagy enyv, vagy zselatin száritott tojásfehérje vagy esetleg száritott vér. Sohasem használjon a bortermelő borainak kezelésénél, különösen azokba belekeverendő olyan anyagot, melyeknek mibenlétét és viselkedését nem ismeri, mert ezekkel nem csak hogy borának minőségét veszélyeztetni, hanem a fennálló 1893. évi XXIII. törvény ellen vét és az ennek alapján a kereskedelmiügyi miniszter által kiadott 53,850—1897. számú rendelettel is ellenkezésbe jut.

Mondok ez alkalomból valamit és ismétlem is egyuttal, a mit már emlitettem. Lásd, én azt tapasztaltam, hogy a javasasszonyok, ha megbetegednek, nem orvosok ják saját magukat, hanem egészségük helyreállítását keresve, nem más, magukhoz hasonlóhoz, hanem a dolgot értő orvoshoz folyamodnak. A borosgazda homályos borába ne küzzölőttől, boltostól, vegyen szert, de ha maga nem ért hozzá, akkor inkább azt mondjon, hogy ne is eszelekedje, azzal ne vesződjék. Fejtse le a borát a seprőjéről tiszta hordóba, öltögegye gyakran, egy meg ne virágosodjék, azután adja el, így jobban jár, mintha olyat mivel a minek nem ismeri kellően minden csinját.

A törvény alapján kiadott rendelet a vörös bor festését, valamint a fehér bornak vörösré való festését határozottan megtiltja és tiltja, mert a vörös bor szép színe biztosíték, és könnyen, mindenki által fölismerhető jele annak, hogy a bor jó is. A vörös bor ezen védelme tehát indokolt, hisz tudjuk, hogy nálunk is, de máshol is, különösen ott, hol fehér bort szoktak inni, a vörös bor, orvosszerül használják, így tehát ezért is autnak idegen minőségű festőanyagtól mentesnek kell lenni.

A törvény megengedi, hogy a borosgazda elesztőt adjon a mustba vagy a borba. Szükséges tehát ez akkor, ha a must nem forrt ki jól, és a forrását vagy erjedését okozó elesztőt benne valami oknál fogva elpusztult. De akkor is tesznek elesztőt a borba, ha azt mert esetleg valami hibája támadt, újra-erjesztéssel meg akarjuk javítani.

Az újra-erjesztésre szüret, illetőleg a fejtés (vagy lehuzás) után az új borból maradt friss seprőt használják, de esakis egészen frissen, azaz közvetlenül az ujbort lefejtése után.

Ha a bor újra-erjesztésére sokáig állott és megromlott seprőt használ valaki, az nem hogy javítaná, hanem teljesen elfogja azzal a borát rontani. Hogy a bor újra forrásba jöjjön, természetesen a borhoz a friss seprő belekeverése előtt kevés, bektoliteranként például egy vagy két kilogramm fehér cukrot kell adni, kivéve azt az esetet, mikor az édes a mi azt mutatja, hogy még elegendő ezukor van benne.

Meg van a törvény által is engedve egyikféle bort a másikféle borral összekeverni, mint mondják »házasítani« (Azonban a valódi bort csak valódi borral szabad keverni, ellenben bort törkölyborral, esigerrel törvéli avagy gyümölcsborral keverni vagy házasítani nem szabad.)

A törkölybor (esiger és gyümölcsbor készítéséről és azokról, hogy miként rendelkezik a törvény, csak utóbb fogok megemlíkezni.

Az elsoroltak lennének tehát azon eljárások, melyeket a törvény és az ennek alapján 1897-ben 53,850. szám alatt kiadott miniszteri rendelet megenged. Minden másféle anyagnak, viznek, az édesítő saceharinnak, növényi vagy ugynevezett ásványi festő anyagoknak, kátrány-festőknek a borba keverése tiltva van.

Tiltja továbbá a törvény az ugynevezett szalicil-savnak, glicerinnek, tamarinda-kivonatnak, bármiféle esszenciának, szagosító olajoknak, de egyéb folyadékoknak is, a minők a mesterségesen készült borzamatok, a borba való keverését.

Nincs megengedve, hogy a borosgazdák

a törvény és az ennek alapján kiadott miniszteri rendelet szerint a bor javítására felhasználható és elsorolt anyagoktól eltérő minőségűeket használhassanak, például más minőségű szert, ezukorfeleket, kánt, a savanyúságot pótló, vagy a bor savanyúsága esőkkentő anyagokat, derítő szereket stb. Ilyen másforma szereket a musthoz, illetőleg a borhoz keverni nem szabad, vagyis ezeket must vagy a bor kezelesénél fölhasználni feltétlenül tilos.

Folyt. köv.

KÖZGAZDASÁG.

Sertésvásár.

július 3.

Kőbányai sertés piac. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon feleüli súlyban 00-00 krajczárig, közép (pkint 240-260 kilogramm súlyban) 57-58 krajczár Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban) 57-58 kraje árig.

Sertéslétszám: 1898. évi júl. 2-án volt készlet 44.162 darab, 1898 július hónap 3-án felhajtott 1042 drb, 1898 július hónap 3. napján elszállított 79 darab 1898 július hó 3-ik napjára maradt készletben 45.125 darab. — A hizott sertés üzletirányzata csöndes.

CSARNOK.

Ut közben.

— Regény egy kötetben. —

Irtá: **TAMÁS JÓZSEF.**

25.

Ej, minek is játszik ez az ember. Bosszankodva nézte, mint keresi a művész minden áron a hatást. A feje, az egész teste mozgott játékosan és időként lehuuyta a szemét.

A művész elhallgatót és a társaság tapsolt. Márton nem tapsolt és ezért sokan furesa szemekkel néztek rá, hát tapsolt inkább ő is.

Az asszonyok lányok körülrajongták a művészt, odanyújtották neki apró fehér kezeiket és sorban el volt ragadtatva valamennyi. Fehérné egészen bozzá simult a művészhez mitől az ideges gyorsaság kaparta a szék támláját.

A társaság átvonult az ebédlőbe. Márton nézte az asztalt, mint ilyent még nem látott. Szokatlan alakú poharak egész gárdája minden tányér mellett. A legrikább virágok tarka szinompája. Ezüst, sok ezüst mindenféle.

Egy pillanatra meghökkent. Mégis csak hazugság volna Kéry Gábor minden cselekedete. Csak tréfa képen venné azt amit ő szentnek tart? Amiért eldobta a kenyérét. Kapott érte dícsőseget, de ez távol van a lelkétől és nem érez hiu örömet miatta. Csak eltölti valami megnyugtató érzés, hogy dolgozhat hát ő is egy ideálért. Van egy célja, a miért küzd.

De ez a pompa, ez bántja nagyon. Utóvégre is igazságtalan.

Hisz mindez ha sok is, mégis csak egy esep a tengerben.

Végtelenül elenyésző parány. — Parancsol halat?

Ügyesen toltá Márton elé az inas a tálat. — Parancsoljon kedves Halász ur biztatta Kéry Gábor. Kiténő. Hogy bebizonyítsa állítása igaz voltát buzgón fogyasztotta a hófehér husu halat.

A vacsora nagyon hosszúra nyult és ez feszélyezte Mártont. Jobbra, balra szemben mindenhol merőben ismeretlen emberek, akikkel beszélnie kell előtte érdektelen dolgokról és felelnie olyan kérdésekre, amikhez azeknek tulajdonképpen semmi közük.

Örvendett mikor felállhatott végre az asztaltól, gondolta már mehet. Szintén vágyott a nyári éjszaka hűs levegőjére. A pezsgő nagyon fölmelegítette.

Az asszonyokat ingerelte az, hogy ez a

híres ember olyan hidegen beszél velők. Pedig Fehérné a legerősebb eszközökhöz nyult, hogy ellentállását legyőzze.

Ső ő rajban húzódtak melléje. A pasa egészen árván maradt. Bánatában egy üveg Pomeryvel barátkozott.

Az asszonyok, hogy Márton nem foglalkozott velők, a művészt vették körül. Fehérné is visszahódította a pasát a Pomery mellől, ami nem volt nehéz feladat, mert az üveg már kiürült.

A társaság a művész után a zongoraterembe ment. Márton várt egy ideig az ebédlőben és azon gondolkodott, hogyan szabadulhatna el. Hátha egyszerűen elkérné valamelyik inastól a kalapját. Azt nem is tudta, hogy előkelő társaságban ez így szokás.

Keresett egy mást s ez rögtön előhozta a kért holmit.

Tele tődővel szivta az üde éjjeli levegőt, amint kiért.

Alig ment néhány lépést, hallotta, hogy szólítják:

Folyt. köv.

Nyilt-tér.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával csecsemő, gyermeket és felnőttest egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dus szénsavtartalmánál fogva, specifcus övöszer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknek és felnőtteknek gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen hűtő, húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borviz. —

A mohai Agnes-forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

A venni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a Schvarcz Izsó csődtömegéhez tartozó áruk, kalapok, sárczipők, dörzsölő kendők és keztyük, szivacsok, cigaretta tárczák, nadrágtartók stb. kiárulása

még csak holnap

fog tartatni.

Debreczen, 1898. Július 5.

A tömeggondnok.

VASUTI MENETREND.

1898. május hó 1-től. (Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul:	ó. p.
Budapest felé (gyorsvonat)	reg. 9 01
Budapest-Nagyvárad felé	d. u. 12 36
Budapest-Nagyvárad felé	este 10 27
P.-Ladány-Nagyvárad felé	d. u. 3 37
P.-Ladányig (minden kedden)	déli 12 —
Csak P.-Ladányig vegyes vonat.	este 8 15
M.-Sziget felé (gyorsvonat)	d. u. 5 22
Szatmár-M.-Sziget felé	d. u. 3 56
Szatmár-M.-Sziget felé	este 6 55
Szatmár-M.-Sziget felé	éjjel 3 —
Szatmár-M.-Sziget felé	este 8 20
Miskolcz-Kassa felé	reg. 8 25
Miskolcz-Kassa felé	este 7 05
Szerencs-S.-A.-Ujhely-Kassa felé	d. u. 4 01
H.-Böszörmény—	m. á. v.-tól reg. 5 28
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről reg. 5 51
	m. á. v.-tól d. u. 4 06
	vásártérről d. u. 4 15
	m. á. v.-tól d. e. 11 20
	vásártérről d. e. 11 29
Füzes-Abony felé (m. á. v. tól)	reg. 4 42
	(vásártérről) reg. 5 —

Debreczenbe érkezik:	ó. p.
Ohat-Köcs-Polgár felé m. á. v.-tól	d. u. 4 16
	vásártérről d. u. 4 27
Derecske-Nagy-Léta felé	reg. 8 35
Derecske-Nagy-Léta felé	d. u. 4 21

Debreczenbe érkezik:	ó. p.
Budapest-Nagyvárad felől	d. u. 3 36
Budapest-Nagyvárad felől gy.-v.	este 6 50
Budapest-Nagyvárad felől	éjjel 2 40
Nagyvárad-P.-Ladány felől	reg. 7 40
Csak P.-Ladánytól	reg. 5 14
M.-Sziget-Szatmár felől	este 10 12
M.-Sziget-Szatmár felől	d. u. 12 16
M.-Sziget felől (gyorsvonat)	este 8 54
M.-Sziget felől	este 6 54
Csak Szatmártól	reg. 7 51
Kassa-Miskolcz felől	reg. 8 07
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől	déli 12 21
Kassa-Miskolcz felől	este 7 57
	vásártérről reg. 8 09
	m. á. v.-hoz reg. 8 17
B.-Szt.-Mihály-H.-	vásártérről d. u. 3 22
Böszörmény felől	m. á. v.-hoz d. u. 3 30
	vásártérről este 6 32
	m. á. v.-hoz este 6 41
F.-Abony felől (vásártérről)	d. u. 5 27
F.-Abony felől (m. á. v.-hoz)	d. u. 5 36
F.-Abony felől (vásártérről)	reg. 7 50
F.-Abony felől (m. á. v.-hoz)	reg. 8 —
Derecske-Nagy-Léta felől	reg. 7 18
Derecske-Nagy-Léta felől	d. u. 3 13
Jun. 1-től Sáránd felől	este 9 25

Tüdőbetegségek
(chronikus katarrhusok és tüdősorvadás)
gyógyíthatók
e kitűnő hatású és teljesen ártalmatlan
„Glandulén“ használata által.

GLANDULÉN a legjobb szer bármilyen nemű tüdőbetegségeknek. Bámulatos sikerek régebb és előrehaladottabb tüdőbetegségeknek; bizonyítottan gyógyult betegek és hírneves orvosok által.

GLANDULÉN a legbiztosabb ismert szer, minek segítségével a természet a testben gyógyítja a tüdőbetegségeket. — A szervezet Glandulén hiányával megbetegszik. Glandulén czélszerű használata fokozza a természetes gyógyulást.

GLANDULÉN nem mesterségesen előállított vegyi szer, melyeknek többnyire nem kívánt kellemtelen mellékhatásai vannak, teljesen ártalmatlan, huzamosabb használatnál is.

GLANDULÉN előállítatik Dr. Hoffmann utóda által Meerrane (i/S) vegyi gyárában egészséges állapotoknál tüdőmirigyekből. Tablettákban, kellemes és alkalmas alak bevétele. Minden egyes tableta tartalmaz 0.25 Glandulénnek megfelelő 0.05 besűrített mirigyanyagot és 0.20 izjavító tejzúkrót.

GLANDULÉN törvényileg védve és szabadalmazva van, utánzatoktól óvakodjék. — Változatlan alakban minden gyógyanyagot tartalmazó Glandulén kapható minden gyógytárban: 1 üveg 2 fnt 75 kr. (100 db.) és 1 fnt 50 kr. (50 db.) — Ott, hol nem kapható, forduljon a főraktárhoz:

Diana gyógyszertár,
Budapest, Károly-körút 5. szám.
honnan kívánatra terjedelmes ismertetés és használati utasítás orvosoknak, valamint betegnek bérmentve küldetnek.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír cégnyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték cégnyomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és béli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Évi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimek.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos iverk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.